

بیست و دومین کنگره گیاهپزشکی ایران

۶ تا ۹ شهریور ۱۳۹۵ - پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، کرج

مجموعه مقالات کنگره

تدوین: رضا طلایی حسنلویی

استاد دانشگاه تهران

تنوع گونه‌ای زنجبرک های خانواده Cicadellidae در فضای سبز شهرستان مشهد به همراه معرفی گونه غالب

سمیرا حاجی علیلو پناپ^۱، غلامحسین مروج^۱، مینو حیدری لتیباری^۱ و کریستین دیتریش^۲

۱- گروه گیاهپزشکی دانشگاه فردوسی مشهد،

۲- دانشگاه ایلینویز آمریکا

S.hajialiloo.b@gmail.com

امروزه نقش گیاهان، درختان و فضاهای سبز شهری در بهبود کیفیت سلامت زندگی انسان ها برکسی پوشیده نیست، لذا حفاظت از آن ها اهمیت ویژه ای دارد. درختان و گیاهان در فضای سبز مورد حمله طیف وسیعی از بیماری ها و آفات قرار می گیرند که سبب کاهش کیفی و کمی عملکرد آن ها می گردند. از طرفی نیز شناخت تنوع این عوامل کمک شایانی به انتخاب روش های کنترل موثر آن ها می کند. یکی از گروه های بسیار زیان آور حشرات مکنده هستند که سبب کاهش توان درخت در برابر تحمل شرایط نامساعد و استرس ها می گردند، که زنجبرک ها نیز در این گروه جای می گیرند. اعضای خانواده Cicadellidae از طیف گسترده ای از گیاهان تغذیه می کنند. هم چنین علاوه بر خسارت مستقیم از طریق گیاه خواری، برخی از آن ها با انتقال ویروس ها، باکتری ها و فیتوپلازما ها موجب وارد کردن خسارت غیر مستقیم به گیاهان نیز می شوند. به منظور شناسایی عوامل مخرب سلامت گیاهان در فضاهای سبز شهری، مطالعه ای روی تنوع گونه ای آفات درختچه های زینتی در فضای سبز شهرستان مشهد در سال های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ صورت گرفت. نمونه برداری های آماری با استفاده از تله مالایز و لوله مکش یا اسپیراتور و تور زدن به صورت هفتگی در پارک ها و میادین و فضاهای سبز شهری، در شهرستان مشهد انجام شد و حشراتی از راسته های مختلف جمع آوری گردید و به آزمایشگاه منتقل شدند. نمونه های زنجبرک پس از تهیه اسلاید های میکروسکوپی از قسمت های مختلف بدن و بررسی خصوصیات ظاهری و مرفولوژیکی و اندام های جنسی نر و ماده و با استفاده از کلیدهای شناسایی معتبر تا سطح جنس و برخی از آن ها نیز تا سطح گونه شناسایی شدند و برای تایید، کلیه نمونه ها به دکتر C. H. Dietrich از دانشگاه لینویز در کشور آمریکا فرستاده شد. در نهایت تعداد شش گونه زنجبرک از شش جنس از خانواده Cicadellidae شناسایی شد که گونه *Asymmetrasca decedens* (Paoli, 1932) با دارا بودن فراوانی نسبی ۵۷ درصد و با در نظر گرفتن شاخص سیمپسون که با استفاده از فرمول $D=1-\frac{(\sum n(n-1))}{N(N-1)}$ محاسبه می گردد به عنوان گونه غالب شناخته شد. گونه های شناسایی شده به شرح زیر می باشند:

Asymmetrasca decedens (Paoli, 1932), *Arboridia kermanshah* (Dlabola, 1963), *Zyginella pulchra* (Löw, 1885), *Neotaliturus haematoceps* (Mulsant & Rey, 1855), *Neotaliturus guttulatus* (Kirschbaum, 1868), *Edwardsiana rosae* (Linnaeus, 1758).

تمامی نمونه ها در کلکسیون حشرات گروه گیاه پزشکی دانشگاه فردوسی مشهد نگهداری می شوند.

واژه‌های کلیدی: آفات، مشهد، زنجبرک، فضای سبز.